

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний гірничий університет
Фінансово-економічний факультет

**Кафедра економічного аналізу
та фінансів**

**МАТЕРІАЛИ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

*«Проблеми і перспективи створення
ефективного фінансового механізму»*

25-26 квітня 2013 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬК

ББК 65.9 (4 Укр) 26
УДК 336

Проблеми і перспективи створення ефективного фінансового механізму / Матеріали студентської наукової конференції (Дніпропетровськ, 25-26 квітня 2013 року). – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2013. – с.1.

Матеріали студентської наукової конференції висвітлюють сучасні проблеми фінансової теорії та практики.

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

Крилова О.В. – к.т.н., доцент кафедри ЕА і Ф

УКЛАДАЧ:

Цуркан І.М. – к.е.н., доцент кафедри ЕА і Ф

За стиль, редакцію та достовірність поданих матеріалів студентської наукової конференції несуть відповідальність їх автори.

Усі права застережені. Розповсюдження і тиражування матеріалів студентської наукової конференції без офіційного дозволу авторів заборонено.

Белоусова М.І. ст.гр.ФКфес-11-1
Науковій керівник:
к.е.н., проф. каф. ЕАіФ Соляник Л.Г.

ЧИННИКИ АКТИВІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Визначальним результатом формування нового економічного середовища, що утворилося завдяки глобалізаційним процесам у світі, є інноваційна політика. Адже, глобалізація та лібералізація фінансових ринків остаточно лімітували автономію загальної економічної політики.

На сьогоднішній день наша країна неповністю готова до глобальної інтеграції і міжнародної конкуренції. Але держава з таким потенціалом не може залишатися ізольованою. І саме гірничо-металургійний комплекс України, який розглядають як базову галузь народного господарства, що забезпечує потреби всіх галузей економіки України в металопродукції, слід ґрунтувати на змінах у структурі зовнішньоекономічного сектора. Тому важливим стає питання інтеграції господарської системи у міжнародну економіку, створення розгалуженої інфраструктури, яка б забезпечувала швидку реалізацію ринкових перетворень, перш за все у зовнішньому секторі економіки [3].

Гірничо-металургійний комплекс являє собою багатовекторне виробництво надзвичайної складності, до якого входять: гірничорудна промисловість, що забезпечує потреби металургійних підприємств в сировині, одночасно забезпечує постачання продукції на експорт; марганцеворудна промисловість; феросплавне виробництво; коксохімічне виробництво; виробництво флюсів; вогнетривке виробництво; аглодоменне виробництво; сталеплавильне виробництво; прокатне виробництво; трубне виробництво; метизне виробництво; кольорова металургія [1].

Основними видами продукції, що складають структуру товарного виробництва ГМК, є залізорудний концентрат; агломерат та обкотиші; кокс; вогнетриви; чавун; прокат чорних металів; труби; феросплави [2].

У 2010-2011 рр. вітчизняні металургійні підприємства в більшості працювали зі збитком. За даними «Металургпрому» [17], сукупний збиток до оподаткування вітчизняних сталеливарних компаній за 2011 р. склав 375 млн. дол. (практично на рівні 2010 р.). Хоча протягом перших трьох кварталів

У 2012 р. стан українського ГМК, особливо його чорній металургії, продовжує залишатися стабільно важким при подальшому погіршенні економічної ситуації. В даний час, як і раніше, основними чинниками, що визначають діяльність всього гірничо-металургійного комплексу України залишаються: технічна і технологічна відсталість основних фондів; високі матеріало- і енергоємність; невисока якість; вузький сортамент.

Головною проблемою, що має системне значення для розвитку гірничо-металургійному комплексі України, є високий ступінь зношення основних фондів і відставання технічного рівня металургійної галузі від кращих світових досягнень.

На цей час наднормативно експлуатується 54% коксових батарей, 89% доменних печей, 87% мартенівських печей, 26% конвертерів, майже 90% прокатних станів, що призводить до надмірно високої енергоємності продукції. Така технічно нераціональна експлуатація основних фондів стала однією з основних причин, що привела до надмірно високої енергоємності продукції [6].

У свою чергу, надвисокі витрати енергоносіїв можуть і вже привели до зниження конкурентоздатності української металопродукції та втрати суттєвої частини зовнішнього та внутрішнього ринків. Особливо ця проблема загострилася після приєднання України до СОТ та шляхів з поступової інтеграції в ЄС.

Для забезпечення конкурентоспроможності української металопродукції в довгостроковому періоді необхідна, в першу чергу, кардинальна модернізація основних фондів металургійних підприємств і оптимізація виробничих процесів.

Основними передумовами активізації внутрішнього ринку металопродукції визначити наступні: зниження залежності від зовнішніх чинників; посилення

конкуренції на основних для українських металовиробників сегментах зовнішнього ринку. При цьому потенціал внутрішнього ринку металопродукції досить високий [7].

Розв'язання проблеми, що стримує розвиток ГМК, можливе за двома альтернативними варіантами.

Перший варіант - орієнтація головним чином на імпорт промислового обладнання та технології за рахунок іноземних кредитів. При цьому, однією з основних вимог надання кредитів іноземними банками є залучення зарубіжних компаній для реалізації та технічного супроводження інвестицій. Як правило, пропонуються та продаються технології, що відповідають вимогам сьогодення і не зорієнтовані на майбутнє.

Другий варіант - інвестиційно-інноваційний шлях, спрямований на створення і впровадження сучасних технологій та обладнання на базі кращих світових і вітчизняних розробок, за яким передбачається: реалізація інноваційної стратегії розвитку, прискорення технологічного оновлення виробництва; створення сприятливих умов для залучення інвестицій на розвиток галузі; сприяння розвитку внутрішнього ринку металопродукції та розвитку металоспоживаючих галузей промисловості; зміцнення вітчизняної залізорудної та вугільної бази для металургії, зменшення матеріало- та енергоємності виробництва; використання вітчизняного науково-технічного потенціалу для розроблення та впровадження новітніх технологій виробництва, що відповідають та перевершують сучасний рівень світової металургії; державна підтримка фундаментальної та галузевої науки, які є основою перспективного розвитку економіки [18].

Але для того, щоб українська продукція могла конкурувати на ринках, металургам необхідно встигнути провести модернізацію заводів. [14].

Список використаних джерел :

1. Экономические проблемы черной металлургии : [монография] / [под. общ. ред. С. С. Аптекаря, А. И. Амоши]. – Донецк : ДонГУЭТ, 2005. – 383 с.
2. Макогон Ю. В. Криза у світовій економіці: стратегічні пріоритети металургії України // Ю. В. Макогон, М. Г. Шпундра // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1(10). – С. 86-95.

3. Єлісеєва О. К. Моделирование внешнеэкономической деятельности металлургической отрасли Украины / О. К. Єлісеєва // Економічний форум. – 2012. – № 1. – С. 45-52.
4. Волков В. П. Перспективи розвитку чорної металургії України у контексті забезпечення економічної безпеки галузі / В. П. Волков, Л. А. Горошкова // Економічний вісник Полтавського національного університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2010. – № 4(44). – Ч. II. – С. 81-89.
5. Развитие сектора черной металлургии в Украине / В надзаг.: Світовий банк. – К. : «Міленіум», 2004. – 110 с.
6. Гірничо-металургійний комплекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/prom/10.html>.
7. Авраменко І. М. Інновації як основа розвитку металургійної промисловості України / І. М. Авраменко, О. І. Авраменко, Д. В. Коваль // Економіка і регіон. – 2009. – № 2(21) – С. 95-98.
8. Мазур В. Конкурентні позиції підприємств гірничо-металургійного комплексу України / В. Мазур, О. Скороход // Економіка України. – 2009. – № 3. – С. 4-18.
9. Гуров В. Україна зростатиме разом з металургією / В. Гуров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dt.ua/ECONOMICS>.
10. (Большаков В.И., Тубольцев Л.Г. Состояние и перспективы развития черной металлургии Украины на основе энергосберегающих технологий // Металлургическая и горнорудная промышленность. - 2006. - №2. - С.1 - 6.

Глухова К.І., ст. гр. ЕФфп-08-С

Науковий керівник:

К.т.н., доц., каф. ЕАіф Крилова О.В.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У даній статті розглядається необхідність та можливість формування інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням умов розвитку малих підприємств в конкурентному середовищі, діючого законодавства.

Теперішній стан розвитку малих підприємств різних галузей більшість фахівців визначають як кризовий. Тому метою даної статті є встановлення основних рівнів формування інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання в сучасних умовах, розгляд основних недоліків організації малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день, шляхи їх вирішення.

Розглянемо особливості малих підприємств, необхідність та можливість формування інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням умов розвитку малих підприємств в конкурентному середовищі, діючого законодавства, та інших факторів.

Визначення інвестиційної привабливості слід розглядати як систему кількісних показників оцінки господарського, фінансового, технічного потенціалів підприємства, що дозволяє оцінити позицію конкретного підприємства відповідної галузі та регіону [1].

Інвестиційна привабливість підприємства повинна формуватися на декількох шаблях - рівні держави, регіону, галузі та безпосередньо самого підприємства [2].

Особливість малих підприємств полягає ще й у тому, що вони постійно конкурують за виживання, змушені постійно розвиватися й адаптуватися до поточних умов ринку, адже, щоб існувати, потрібно отримувати більший прибуток. [3].

З прийняттям Податкового кодексу відбулися значні зміни у веденні обліку та порядку складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. Спостерігається відсутність єдиного та системного підходу до створення законодавчо-нормативних актів, які регулюють ведення обліку і підготовку фінансової звітності підприємств малого бізнесу. А це практично нівелює всі переваги спрощеної системи обліку та звітності [4].

Значна частина прибутку підприємств «знищується» податками і інфляцією. Загальним напрямом стимулювання інвестиційної діяльності підприємств є зближення прибутковості коштів, вкладених у виробництво, із прибутковістю від їхнього використання в інших сферах. Податковий прес має бути ослаблений [5].

Під інвестиційною привабливістю підприємства розуміється доцільність вкладання в нього вільних коштів. Вона аналізується зовнішніми суб'єктами з метою вибору найкращого варіанта вкладання вільних коштів. Для аналізу використовується певна система показників, яка відображає структуру активів

підприємства, джерел їх формування, ліквідність і фінансову стійкість, якість прибутку, доходність і оборненість капіталу.

Аналіз валюти та структури бухгалтерського балансу. Для загальної оцінки фінансового стану складається спрощений баланс, в якому об'єднують в окремі групи однорідні статті. При побудові спрощеного балансу зменшується число статей балансу чим підвищується його наочність і полегшується його аналіз.[6]

Фінансовий стан підприємства в багатьох випадках залежить від того, які кошти має підприємство, звідки вони взялися і куди вкладені.

Велике значення для самостійності і незалежності підприємства має власний капітал. Якщо частка власного капіталу більша, то для кредиторів та інвесторів це краще, оскільки в них є впевненість щодо повернення своїх вкладень. Чим більша частка власного капіталу і менша – позикового, тим менший фінансовий ризик. Від оптимальності співвідношення власного і позикового капіталу значною мірою залежить фінансовий стан підприємства [7].

Список літератури

- 1.В.М. Хобта,А.В.Мешков-Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання/Наукові праці ДонНТУ. Серія :економічна.-2009,Випуск 36-1-С.118-125.
- 2.Гриньова.В.М. Коюда В.О., Лепейко ТІ., Коюда О.П. - Інвестування -Х., ХДЕУ, 2008.– 464с.
- 3.А.О.Крисак, Л.Й.Мусятовська. Актуальні проблеми розвитку малих підприємств в Україні та перспективні напрями їх вирішення/Інвестиції: практика та досвід. – 2012. - №1. - С. 51-53.
- 4.Національна програма сприяння розвитку малих підприємств в Україні-www.zakon.rada.gov.ua
- 5.Н.В. Бондарчук-Актуальні питання складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва/ Інвестиції: практика та досвід. – 2012. - №2. - С.42-45.
6. В.М.Кужель-Особливості інвестування вітчизняних підприємств/Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. - №3 .- С. 54-58.
7. Балабанов И.Т.- Основы финансового менеджмента: Учеб. пособие.-2-е изд.,доп и перераб.- М.: Финансы и статистика,1999.-512с.

Гришина Д.С., ст.гр.ФКфе-09-1

Науковий керівник:

к.е.н., доц. каф. ЕА і Ф Цуркан І.М.

Недержавне пенсійне страхування: перспективи розвитку на Україні

Ефективне функціонування пенсійної системи має велику соціальну значущість. Проте криза вітчизняної солідарної системи пенсійного забезпечення зумовлює більш активний розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення.

Згідно з законодавством недержавне пенсійне забезпечення в Україні здійснюється: недержавними пенсійними фондами укладанням пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками фондів; банківськими установами через укладання договорів про відкриття депозитних рахунків для нагромадження пенсійних заощаджень; страховими організаціями укладанням договорів страхування довічної пенсії.

Незважаючи на формальне передбачення законом трьох рівноправних гравців на ринку НПЗ, на даний момент найбільш поширеною формою серед різноманітних груп фінансових посередників – інвестиційних інститутів, діючих в сфері недержавного пенсійного забезпечення в Україні – є недержавні пенсійні фонди (далі – НПФ). Страхові організації, як і банки поки не є активними учасниками системи НПЗ, що обумовлено різноманітними чинниками, в першу чергу – нормативно-правового характеру [1].

НПФ в Україні демонстрували високі темпи зростання протягом 2005-2009 рр., що свідчить про значний потенціал для розвитку. Проте, не дивлячись на високі відносні показники приросту, в абсолютному вимірі рівень розвитку системи НПФ залишається на вкрай низькому рівні. Незважаючи на зростання відносних показників, абсолютні показники ринку залишаються надзвичайно низькими. Так, активи НПФ у загальній грошовій масі займають лише 0,1 %, а кількість учасників системи недержавного пенсійного страхування складає лише менше 1 % від загальної кількості населення України [2].

Серед головних причин повільного розвитку НПФ: низькі доходи; нерозвиненість фондового ринку – брак фінансових інструментів, які гарантували б компенсацію інфляційних процесів, та відсутність реальних

інструментів реінвестування пенсійних активів у розвиток підприємств-вкладників; відсутність досвіду практичної роботи – недостатня кількість кваліфікованих кадрів; недостатній професійний і функціональний рівень у роботі НПФ представників супутніх професій; низька поінформованість населення та потенційних підприємств-вкладників про можливості та переваги пенсійної реформи, незнання принципів і цілей діяльності фондів; стереотипи недовіри; складне і дороге програмне забезпечення для обслуговування клієнтів НПФ [3, 4].

Зменшення в період фінансово-економічної кризи обсягів виробництва основних видів промислової продукції та послуг значно погіршили умови інвестиційної діяльності, у тому числі недержавних пенсійних фондів, що негативно вплинуло на рівень дохідності пенсійних активів. На сьогодні більшість недержавних пенсійних фондів не забезпечують дохідність пенсійних активів вище рівня інфляції. Розмір інвестиційного доходу в більшості фондів є недостатнім, а на фінансовому ринку відсутні надійні види фінансових інструментів, які дали б змогу забезпечити належну диверсифікацію пенсійних активів недержавних пенсійних фондів [1].

Слід звернути увагу на те, що доля недержавних пенсій в загальній системі пенсійного забезпечення громадян є дуже незначною. Недостатнім залишається і рівень розробленості теоретичної та законодавчої бази, які гальмують розвиток державної пенсійної системи загалом.

Основні фактори, що забезпечують успішне функціонування системи НПФ – це підвищення конкурентоздатності вітчизняних фондів на ринку фінансових послуг, участь в обов'язковому пенсійному страхуванні, державна підтримка і вдосконалення державного регулювання в цій сфері.

На нашу думку, для подальшого розвитку ринку недержавного пенсійного забезпечення, а також стимулювання його інвестиційної функції, необхідно реалізувати низку заходів нормативно-правового та організаційного характеру, таких, як: завершення пенсійної реформи, введення в дію другого рівня системи пенсійного забезпечення; створення єдиної системи контролю за діяльністю

ринку НПЗ; впровадження єдиної системи обліку пенсійних внесків; впровадження гнучкіших вимог до диверсифікації активів НПФ; розширення напрямів інвестування пенсійних активів; сприяння залученню активів від фізичних осіб шляхом розробки механізмів захисту прав споживачів фінансових послуг; зменшення ставки оподаткування пенсійних виплат з метою підвищення привабливості ринку недержавного пенсійного забезпечення; сприяння розвитку нових інструментів інвестування; проведення заходів популяризації системи недержавного пенсійного забезпечення серед населення України; реалізація заходів щодо захисту коштів учасників системи накопичувального пенсійного забезпечення від знецінення, втрат та інших ризиків з метою посилення довіри населення до системи накопичувального пенсійного забезпечення; впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності для НПФ; розробка механізмів поглиблення захисту прав іноземних інвесторів з метою залучення фінансових активів НПФ інших країн [2].

Список літератури:

1. В. Поворозник. Щодо реалізації інвестиційного потенціалу недержавного пенсійного забезпечення [Електронний ресурс] / В. Поворозник// Відділ економічної та соціальної стратегії Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/December2009/14.htm>.
2. К.В. Ковальчук Організація інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні / К.В. Ковальчук // [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcpi/Aprus/2011_30/econ1.pdf
3. Ганаковська Д. Перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні / Д. Ганаковська // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С. 207-212.
4. Інформація про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/npf_1kv_2010.pdf.

Гуляєв В.Є., ст. гр. ЕФбс-08м

Науковий керівник:

к.е.н., проф. каф. ЕАіФ Соляник Л.Г.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В залежності від економічної стратегії держави, закономірності і тенденції розвитку вітчизняної економіки визначаються, параметри, особливості і чинники зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання. Під їх впливом відбувалося формування стратегічних, тактичних і оперативних цілей фінансово-економічного розвитку підприємств. Управління підприємствами, їх фінансовими ресурсами та, насамперед, оборотними активами було підпорядковано досягненню поставлених цілей і віддзеркалило вади ринкових перетворень в Україні. Проведення аналізу балансів, структури та динаміки активів вітчизняних підприємств за окремими видами економічної діяльності свідчить про те, щонайбільш чутливими до кризових явищ в економіці виявилися оборотні активи, ефективність використання яких і досі зберігає негативні тенденції. Процес змін можливий тільки на базі створення ефективною системи управління оборотними активами та джерелами їх фінансування, який б ураховував вплив численних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування промислового підприємства. Тому насамперед актуальним є системний аналіз використання оборотних активів, виходячи з результатів котрого необхідно здійснювати регулювання механізмів управління оборотними активами та умов для забезпечення розширеного відтворення на промисловому підприємстві.

Проглядаючи результати аналізу формування та використання оборотних засобів в економіці, промисловості України свідчать про незадовільний їх стан; стійку нестачу власного оборотного капіталу; низьку ефективність використання, насамперед, основних елементів оборотних активів, товарно-матеріальних запасів і дебіторської заборгованості застосування ризикованих моделей з формування оборотних активів, що обумовлено дією певних груп взаємопов'язаних факторів. Тому вдосконалення системи управління оборотними засобами повинно відбуватися у напрямку оптимізації, насамперед,

параметрів управління товарно-матеріальними запасами та кредитного менеджменту.

Виявлення напрямів впливу і взаємозв'язку між групами чинників ефективності використання оборотних засобів дозволить здійснювати комплексний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування промислового підприємства. На цій основі здійснювати постановку і вирішення оптимізаційних задач, розробку заходів щодо досягнення оптимальних параметрів управління оборотними активами та джерелами їх фінансування і прогнозованого рівня ефективності використання оборотних активів з урахуванням характеру та спрямованості дії, взаємозалежності та взаємозв'язку усієї сукупності факторів, що впливають на оборотні засоби промислового підприємства.

Заїменко М.В., ст. гр. ФК-09-1

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри ЕАіФ Цуркан І.М.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одним з основних напрямків державної підтримки малого підприємництва є запровадження спрощеної системи оподаткування. Єдиний податок для суб'єктів малого бізнесу введений 19 вересня 1999 р. Указом Президента України від 28.06.99 «Про спрощену систему оподаткування, обліку й звітності суб'єктом малого підприємництва» і Законом України від 19.10.2000 р. «Про державну підтримку малого підприємництва» [1,2].

Єдиний податок – це встановлений державою консолідований податок для визначеної частини суб'єктів малого підприємництва, який замінює справляння певної сукупності передбачених законодавством обов'язкових платежів та зараховується до бюджетів і державних цільових фондів у відповідних пропорціях, характеризується добровільністю обрання платниками його сплати та має на меті спрощення оподаткування доходів цих суб'єктів [2].

Головною перевагою спрощеної системи оподаткування є зменшення податкового тиску на представників малого та середнього бізнесу, рівень рентабельності яких складає не менше, ніж 25%. Проте зустрічається і таке, що підприємства з меншим рівнем рентабельності реєструються на спрощену систему. Відповідно до Закону України «Про спрощену систему обліку і звітності», до підприємства-платника єдиного податку автоматично не застосовуються цілий ряд штрафних санкцій, які могла б застосувати ДПС для звичайної системи оподаткування. Очевидно, що запровадження спрощеної системи не повністю вирішило питання про ліквідацію тіньової економіки малого та середнього бізнесу [1].

Спрощена система оподаткування обліку та звітності дозволяє малому бізнесу, який переважно знаходиться у приватній формі власності, зменшити кількість працівників фінансово-економічних відділів і через зменшення витрат на оплату праці в певному розмірі підвищити свою рентабельність.

20 листопада 2012 року Верховною Радою України було ухвалено законопроект, згідно з яким були скасовані обмеження щодо кількості найманих працівників для 5 і 6 груп, а платники 2 групи здаватимуть звітність лише 1 раз на рік, а не щоквартально. Для зручності ведення бізнесу податковою службою України ініційовано зменшення ставки податку для 5 та 6 груп з 7% і 10% до 5% та 7% відповідно.

У I кварталі 2013 року єдиний податок сплачуватимуть 1,3 мільйонів фізичних осіб та 148,7 тисяч юридичних осіб-підприємців. На початок 2012 року спрощенців нараховувалось майже 1,1 мільйонів осіб, що на 300 тисяч осіб більше, ніж було у 2011 році. Це свідчить про впевнений розвиток малого та середнього бізнесу в Україні [3].

Завдяки введенню 5 та 6 груп платниками єдиного податку стали понад 200 фізичних та юридичних осіб (5 група – 27 платників, 6 група – 209 платників). Спрощення адміністрування єдиного податку та помірні ставки платежів стали стимулом для зростання кількості таких підприємців. Найчисельнішою серед спрощенців залишається друга група, на якій

працюватимуть 721 тисяча підприємців. Це майже 55% від загальної кількості платників єдиного податку. Першу групу обрали 300 тисяч платників, третю – 250 тисяч. У четвертій групі працюватимуть 149 тисяч осіб [3].

Така тенденція до збільшення є позитивним явищем. Малий та середній бізнес простіше реалізувати, адже для цього є сприятливі передумови. З часом малий бізнес може перерости у великий, тоді підніметься і рівень регіону, і збільшаться доходи держави.

Список літератури:

1. Закон України "Про державну підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000 року" // [Електронний ресурс]: URL:// <http://rada.gov.ua/>
2. Указ Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" від 28.06.1999 року // [Електронний ресурс]: URL:// <http://rada.gov.ua/>
3. Дані ДПС про реєстрацію платників єдиного податку в 2011, 2012 і 2013 роках // [Електронний ресурс]: URL:// <http://sts.gov.ua/>

Кадаев А.В., ст. гр. ФКфе-09-2

Науковий керівник:

к.е.н., доц., каф. ЕАіФ Цуркан І.М.

СТАН АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

У періоди економічної трансформації одними з перших податків вводяться акцизи, оскільки цей податок відносно легко вводити та стежити за його сплатою. Ці адміністративні переваги виникають із спроможності податкових органів здійснювати контроль над фізичним обсягом певних товарів. Крім того, завдяки своїй вузькій спрямованості, акцизи можуть суттєво впливати на рішення споживачів підакцизної продукції та на розподіл ресурсів і тому можуть виявитися дієвим інструментом досягнення мети здійснюваної державою політики, крім мобілізації доходів бюджету.

Для досягнення зазначених цілей акцизи повинні бути прості як в організації, так і у вживанні, що досягається за рахунок підтримки мінімального

переліку підакцизних товарів. По-друге, ставки податку не повинні бути дуже високі. Країни з перехідною економікою мають відносно відкриті межі, і контрабанда може стати проблемою у випадку, якщо місцеві акцизи значно вище за відповідні податкові ставки в сусідніх країнах. По-третє, податок повинен стягуватися якомога раніше в ланцюжку нарахування доданої вартості – або у момент імпорту, або виробництва (відвантаження).

У країнах Європейського союзу сьогодні існують суттєві розбіжності у формах і порядку оподаткування акцизним збором підакцизної продукції, оскільки у цих країнах є відмінність у ступені надійності акцизів у формуванні бюджетних надходжень. Застосування в різних країнах світу різних груп підакцизних товарів, а також ставок акцизу на них, відображає рівень впливу кожної окремої держави на поведінку громадян.

В Україні акцизний збір запроваджено з грудня 1991 року, коли було прийнято Закон України „Про акцизний збір”, який введено у дію з 1992 року. Разом з податком на додану вартість вони замінили податок з обороту на окремі види товарів. При цьому українські акцизи орієнтувалися не стільки на міжнародну практику і досвід акцизного оподаткування, скільки на попередню практику податку з обороту.

Із прийняттям Податкового кодексу акцизний збір став акцизним податком, який відноситься до непрямих податків і вартість якого включається в ціну підакцизного товару. Новації щодо акцизного податку сприяють збільшенню легальних підакцизних товарів і зменшенню тіншових підакцизних товарів. Акцизний податок є одним із основних наповнювачів державного бюджету.

Законодавство України з питань акцизного збору було дуже розпорошене, його потрібно було відслідковувати в багатьох законах, що призводило до незручності в користуванні. Тепер розділ VI Податкового кодексу України (далі - ПКУ) "Акцизний податок" поєднав у собі всі законодавчі акти, щоб досягти прозорості та стабільності законодавства з питань оподаткування акцизним податком. В ПКУ передбачено всі норми щодо оподаткування підакцизної

продукції, встановлено ставки акцизного податку та визначено особливості оподаткування. Розділ VI ПКУ "Акцизний податок" має зручну і зрозумілу структуру.

Платниками податку окрім виробників та імпортерів підакцизних товарів Податковим кодексом прописано ще нових платників податку (ст. 212 ПКУ) – це [1]:

- особи, що реалізують конфісковані підакцизні товари, підакцизні товари, що мають статус безхазяйних, та за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, товари, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

- особи, які реалізують або передають у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари, що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного відповідно до пункту 213.3 ПКУ ;

- особи, що порушили правила дотримання вимог митних режимів (транзит, митний склад, знищення або руйнування, відмова на користь держави, магазин безмитної торгівлі, тимчасове ввезення, переробка на митній території України), що передбачали звільнення від оподаткування;

- особи, що відповідальні за виконання умов цільового використання підакцизних товарів, на які встановлено ставку податку 0 грн. за 1 л 100% спирту, 0 євро на 1000 кг нафтопродуктів та порушили такі вимоги (перелік таких товарів наведено в пп. пп. 229.1.1 і 229.2.1 ПКУ);

- особи, які порушили умови щодо цільового використання підакцизних товарів при здійсненні операцій з підакцизними товарами, які не підлягали оподаткуванню або звільнені від оподаткування (дані товари визначено в п.п. 213.2, 213.3 ПКУ).

Відмітимо, що в ПКУ не передбачається справляння акцизного податку через податкових агентів, а, відповідно, і в перелік платників цього податку уже не включаються юридичні або фізичні особи, які купують (одержують в інші

форми володіння, користування або розпорядження) підакцизні товари у податкових агентів [2].

До об'єктів, що оподатковуються, додали операції:

- з реалізації конфіскованих підакцизних товарів, товарів, що визнані безхазяйними, за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та ті, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів, що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, відповідно до п. 213.3 ПКУ;

- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат з урахуванням пункту 214.6 ПКУ.

Зазначимо, що відповідно до згаданого пункту у разі наявності наднормативних втрат спирту та алкогольних напоїв, допущених з вини виробника під час виробництва підакцизних товарів, базою оподаткування є вартість (кількість) цих товарів, які можна було б виробити з наднормативно втрачених товарів [3].

Також до підакцизних товарів у ПКУ додано скраплений газ на який встановлено ставку податку в розмірі 40 євро за 1000 кг.

Відповідно до ПКУ та змінами в акцизному податку зменшилась кількість підакцизних товарів у тіньові економіці про що свідчать наступні дані. У серпні 2012 року до загального фонду державного бюджету надійшло 2,4 млрд. грн. цього платежу, що перевищує показник аналогічного періоду минулого року на 16,6%, або на 342,9 млн. грн.

За оцінками фахівців податкової служби, такого результату вдалося досягти завдяки двом факторам. По-перше, за рахунок проведених заходів по боротьбі незаконним виробництвом та торгівлею алкоголем та тютюном. По-друге, збільшенню збору акцизного податку сприяло підвищення ставок на алкогольні напої та тютюнові вироби – на 8,9% та 15% відповідно. У цілому, за

січень-серпень 2012 року надходження акцизного податку становлять 15,4 млрд. грн., що на 10,7%, або на 1,5 млрд. грн. більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Отже можна зробити висновок, що із прийняттям Податкового Кодексу простежується позитивна тенденція щодо стану акцизного податку в Україні, про що засвідчують надходження до державного бюджету. Проте із значними позитивними зрушеннями в акцизному оподаткуванні ще потрібно проробити багато роботи у цьому напрямку.

Список літератури:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-IV // Відомості Верховної Ради України. – : [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Податковий менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.О.Папаїка, В.О.Орлова, О.В.Грицак та ін. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 361 с.

3. Замасло О. Т. Податкова система: навч. посібник/ О. Т. Замасло, І. І. Приймак, О. В. Грін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 378 с.

Полякова Ю.Д., ст. гр. ЕФфп-08с

Науковий керівник:

к.е.н., доц. каф. ЕА і Ф Герасимова І. Ю.

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективність господарської діяльності підприємств, в умовах постійного загострення конкурентної боротьби, потребує оптимального співвідношення необхідних засобів і джерел їх формування, яке безпосередньо пов'язане з аналізом фінансового стану.

Під фінансовим станом розуміємо здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, відносинами з контрагентами, платоспроможністю та фінансовою сталістю [1].

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. До найпоширеніших з них відносяться:

- горизонтальний аналіз, який являє собою порівняння показників одного року з показниками іншого, дозволяє виявити тенденції змін окремих статей або їх груп, які входять до складу бухгалтерської звітності;

- вертикальний аналіз, що показує структуру засобів підприємства та їх джерел, коли суми по окремим статтям або розділам розраховуються у відсотках до валюти балансу;

- аналіз з використанням коефіцієнтів, який допомагає встановити зв'язок між різними показниками у фінансовій звітності.

Існують наступні групи коефіцієнтів, що характеризують:

1. Майновий стан підприємства:

- сума коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства (під нею розуміють валюту балансу);
- доля необоротних активів у валюті балансу;
- доля активної частини основних засобів;
- коефіцієнт зносу основних засобів.

2. Ліквідність та платоспроможність підприємства:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт покриття.

3. Ділову активність підприємства:

- показники оборотності;
- фондвіддача.

4. Фінансову сталість підприємства:

- частка власного капіталу в загальній сумі джерел;
- частка позикового капіталу в загальній сумі довгострокових пасивів;
- коефіцієнти співвідношення позикового і власного капіталу.

5. Рентабельність фінансово-господарської діяльності:

- рентабельність продажів;
- рентабельність сукупного капіталу;
- рентабельність власного капіталу [2].

Джерелами інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства є фінансова звітність:

- 1) «Баланс» (форма № 1);
- 2) «Звіт про фінансові результати» (форма № 2);
- 3) «Звіт про рух грошових коштів» (форма № 3);
- 4) «Звіт про власний капітал» (форма № 4);
- 5) Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5).

Фінансовий стан підприємства може бути стійким, нестійким, кризовим. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, свідчить про стійкий фінансовий стан. Стійкий фінансовий стан підприємства залежить від результатів виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності [3].

Для покращення фінансового стану підприємств потрібно:

- збільшувати грошові кошти, за рахунок реалізації зайвих виробничих фондів, здачі їх в оренду;
- впроваджувати нову техніку та технології, що дозволять розширити асортимент продукції;
- зменшувати питому вагу постійних витрат у собівартості продукції;
- організовувати і проводити роботу щодо підвищення кваліфікації працівників [4].

Таким чином, систематичний контроль фінансового стану підприємства дозволяє оперативно виявляти та відстежувати негативні сторони в роботі підприємства і своєчасно приймати дієві заходи по виходу з ситуації, що склалася, тобто ефективно управляти фінансовим станом підприємства.

Список літератури

1. Грачева Р.Я. «Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства», Дебет-кредит № 34, 2010
2. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. - 3 вид., перероб. та допов. - Х.: Фактор, 2005. - 156 с.

3. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: підручник / Б.Є. Грабовецький. – К.б Знання, 2009.- 528 с.

4. Коваленко О. Ю. «Напрями поліпшення фінансового стану підприємств в ринкових умовах», Економіка та управління №2, 2011

Приходько Я.В., ст. гр. ФК-09-2

Науковій керівник:

к.е.н., доц. каф. ЕАіФ Цуркан І.М.

РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У СИСТЕМІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Провідна роль у забезпеченні виконання державою функцій щодо регулювання економічних процесів належить податкам.

Сучасна економічна ситуація в Україні зумовлює необхідність ефективного управління державними фінансами. У центрі уваги знаходиться процес оподаткування, виступаючи головною умовою формування фінансово-бюджетних ресурсів держави, при цьому значне місце посідає податок на додану вартість [1].

Як непрямий податок, ПДВ включається в ціну товару, а отже, сплачується покупцем, а перераховують його до бюджету юридичні особи та фізичні особи – підприємці, які реалізують продукцію (товари, роботи, послуги) на території України або імпортують товари для їх споживання на території України.

Ставки податку на додану вартість в Україні – 20 % та 0 %. Нульова ставка є пільговою та застосовується до товарів, виробництво та реалізацію яких стимулює держава [2].

Широке застосування ПДВ зумовлене численними його перевагами, серед яких найголовнішим є те, що оподаткуванню підлягає переважно дохід, який спрямовується на споживання, а інша його частина використовується на

нагромадження. Велика база оподаткування ПДВ сприяє значному зростанню доходів держави від податків на споживання [3]. Динаміку зростання ролі ПДВ у бюджетній системі України уточнює табл. 1.

За даними таблиці можна зробити висновок, що з кожним роком частка податкових надходжень до державного бюджету зростає, що є позитивним явищем.

Табл. 1. Динаміка зростання ролі ПДВ у бюджетній системі України за 2003-2010 рр. [4].

Роки	Доходи державного бюджету		
	податкові надходження, тис. грн	податок на додану вартість, тис. грн	частка ПДВ у податкових надходженнях держбюджету, %
2003	34397413,1	13652000	39,9
2005	73180893,9	33702686	46,1
2007	115357403,7	65122466,3	56,4
2008	170890786,2	98628605,7	57,7
2009	178654444,7	94839598,9	53,1
2010	202957498	119034191,3	58,6

Але як будь-який податок ПДВ має як переваги так і недоліки. До позитивних сторін податку можна віднести відсутність подвійного оподаткування, рівність умов щодо сплаті як виробниками так і продавцями, ритмічне надходження коштів до бюджету держави, також податок регулює розмір заробітної плати і ціни, стримує кризу перевиробництва і прискорює витіснення з ринку слабких підприємств, включає механізм взаємної перевірки платниками податкових зобов'язань. Негативними сторонами є: складний механізм нарахування і сплати, стримує розвиток виробництва, стимулює інфляцію при застосуванні високих ставок, негативно впливає на високотехнічні і наукоємні виробництва, можливість ухилення в умовах

недосконалого бухгалтерського обліку, регресивний вплив на малозабезпечені верстви населення, потребує підготовки персоналу податкової служби

Для удосконалення ПДВ ми пропонуємо:

1. Обмеження можливості добровільної реєстрації платником ПДВ.
2. Виведення з об'єктів оподаткування ПДВ операцій з надання консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських послуг, а також послуг із розробки, постачання і тестування програмного забезпечення.
3. Обмеження терміну дії податкових накладних, які дають право на зарахування сплаченого ПДВ до податкового кредиту.
4. Поетапне запровадження розширення реєстру податкових накладних [5].

Список літератури

1. Душкова К.М. Стан та особливості адміністрування податку на додану вартість / К.М. Душкова, Л.В. Черничук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rusnauka.com>.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
3. Добрик Л.О. ПДВ в Україні: проблеми адміністрування та напрями удосконалення / Л.О. Добрик, А.А. Литовченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 14. – 34 с.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Молдован О. ПДВ: тиск збільшиться, доходи – ні / О. Молдован // Економічна правда від 03.01.2011 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.epravda.com.ua/publications/2011/01/3/264182/view_print/.

ЗМІСТ

<i>Бєлоусова М.І.</i> ЧИННИКИ АКТИВІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСЦ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	3
---	---